

Hemşirelikte eğitimin önemi

Tülay Arkun

11.03.1964 Kayseri doğumlu. Haydarpaşa Sağlık Meslek Lisesi (1982), Anadolu Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu (1995) önlisans mezunu. Bolu Akçakoca Devlet Hastanesi'nde (1982-1983) ve Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 5 yıl ameliyathanede ensturmante hemşire olarak görev yaptı. 1987'den beri ameliyathane sorumlu hemşiresi olarak çalışıyor. Evli ve iki çocuk annesi.

Sağlık hizmetleri hekim/hasta ilişkisi odağı etrafında hale hale, emek ve teknoloji işbirliğinden oluşan karmaşık bir ağ gibidir. Sağlık sistemleri bu ağı lif lif dokuyan ekiplerin omuzlarında var olur. İşte odaktaki hekimin yanı başında, ona güç katan, tedavi ve bakım sürecinin virtüözü olan, ekibin vazgeçilmez elemanı hemşiredir her zaman. Hemşirelerimiz ameliyathanelerde, yoğun bakım servislerinde, acillerde, ambulanslarda görevini titiz-

likle yerine getiren toplumun sağlıklı ve hasta tüm bireylerine büyük bir özen ve şefkatle sağlık hizmeti vermeye çalışan saygın bir mesleğin mensuplarıdır.

Bir yazısında Aydın, "Yaşlı teyzemin, nimenin, dedemin koluna girip yürüyüşünde destek olur, dayanak olur, baston olur. Onlara göstereceği şefkat anlık değil süreklidir. Bu hastalardan kendi çocuklarının, kendi yakınlarının bazen esirgediği saygı ve şefkati onlara gösterir, göstermelidir, çünkü hemşiredir. Yatağında gözünü aralayan hastanın karşısında ilk gördüğü gülümseyen yüz-

dür. Sıkıntısından taşkınlaşan garibin ilk hiddetlendiği, kızdığı kişidir de. Annedir, dosttur, kız kardeşir, hemşiredir o. Kadın duyarlığı, anne şefkati, evlat sorumluluğu birlikte kutsal görevde düğümleir ve hepimizin kız kardeşi, hemşiresi olur verir." diyor. Ne kadar doğru değil mi?

Hemşirelik, güç çalışma şartlarında özveri, sabır, hoşgörü gerektiren zor bir meslektir. Sağlıkla ilgili kaygıların duyulduğu, sağlık bakımı ihtiyacı bulunanlara uzanacak şefkat elinin algılandığı tarihten beri farklı adlarda veya anlayışlarda varolagelmiştir. Tarihi çok eski olan

Hemşireler Derneği eski başkanı Mürşit Pınar'ın 3.000 hemşire üzerinde yapmış olduğu araştırmada hemşirelerin %58'inin mesleklerinden memnun olmadıkları görülmüştür. Bu memnuniyetsizliğin nedenleri olarak ücret yetersizliği, mesleki risklerin fazla olması, toplumun mesleğe yönelik olumsuz yaklaşımı ve yoğun çalışma temposu gösterilmektedir.

hemşirelik mesleğinin bugünkü biçimden farklı olsa da, eski Mısır, Hint, Yunan ve Roma uygarlıklarında yapıldığını biliyoruz. İslam'ın ilk dönem savaşlarında hemşirelik örnekleri gözümüze çarpmaktadır.

On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında, modern hemşirelik anlayışının yaygınlaştığı, yirminci yüzyılda sosyal hareketliliğin başladığı ve bu yüzyılın ikinci yarısından sonra da mesleksel bilinçlenmenin başladığı görülmektedir. Günümüz anlayışında modern hemşireliğin kurucusu olarak Florence Nightingale kabul edilmektedir. Nightingale ilk hemşirelik okulunu 1860 yılında Londra'da açmıştır. Kırım Savaşı sırasında İngiltere'den gelerek, Üsküdar'daki Selimiye Kışlası'nda hemşirelik yapmış ve ülkemizde de büyük ün kazanmıştır.

12 Mayıs modern anlamdaki hemşireliğin kurucusu olan Florence Nightingale'in doğum günü olduğu için, ona itafen hemşirelik haftasının başlangıç günü olarak kabul edilmiştir. 1964 yılından itibaren ülkemizde de her yıl 12 Mayıs günü hemşireler günü ve içinde bulunduğu hafta da hemşireler haftası olarak kutlanmaktadır. Bir halk aşığı'nın dizeleriyle;

“Der Nizami gerçek yerini bulsun,
Mukaddes mesleğin hayırlı olsun,
Hemşireler günün neşeyle dolsun,
Görevinde taviz verme hemşire.”

Bu vesileyle bu özverili mesleği yürütmeye çabalayan meslektaşlarımın hemşireler gününü kutluyorum.

Ülkemizde ilk olarak modern hemşirelik eğitimi Kızılay Dergisi'nin 1911 yılında açtığı hemşirelik kurslarıyla başlar. Bu

kurslardan mezun olan hemşireler 1912-1914 Balkan Savaşları ile 1914-1918 Birinci Dünya Savaşı'nda hasta ve yaralı askerlerin yardımına koşmuşlardır. Cumhuriyet sonrası ilk Hemşirelik Okulu İstanbul'da açıldı ve bunu 1939 yılında Ankara'da açılan Askeri Hemşirelik Okulu izledi.

Bugüne dek sağlık ordumuzda on binlerce hemşire görev almıştır. Buna rağmen, Türk Hemşireler Derneği eski başkanı Mürşit Pınar'ın 3.000 hemşire üzerinde yapmış olduğu araştırmada hemşirelerin %58'inin mesleklerinden memnun olmadıkları görülmüştür. Bu memnuniyetsizliğin nedenleri olarak ücret yetersizliği, mesleki risklerin fazla olması, toplumun mesleğe yönelik olumsuz yaklaşımı ve yoğun çalışma temposu gösterilmektedir. Bu çalışmada kadın olguların %40'ının eğitim düzeyi yükseldikçe hemşire olmayı istemedikleri görülmüştür. Bunun nedeni olarak da, düzensiz çalışma saatleri, toplumda değer görmeme ve ekonomik kazancın düşük olması ileri sürülmektedir.

Kız öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim düzeyi arttıkça hemşirelik mesleğine ilginin azaldığı görülmektedir. Mesleğin toplum tarafından benimsenmesinde verilen hizmetin kalitesi önemlidir. Hizmetin kalitesi eğitimin kalitesinden ayrı düşünülemez. Bu nedenle mesleğin güçlendirilmesinde eğitimin nitelik ve düzeyinin yükseltilmesi öncelikli olmalıdır. Üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi'ne bağlı ülkelerde 1967 Avrupa Konseyi hemşirelik eğitimi minimum standartları antlaşmasına göre hemşire olabilmek için en az 10 yıllık bir temel eğitimin üzerine, en az 4.600 saatlik bir eğitimden geçmek gerekmektedir. Avrupa Birliği bu koşulu 1977 yılında direktife dönüştürmüştür.

Sonuç olarak Dünya Sağlık Örgütü genel kurul toplantısında da kararlaştırıldığı gibi, hemşire, mesleğinin karar mekanizmalarında yer alıp, karar üreten, kendi mesleki ahlak değerlerini üretebilen, kendi görev standartlarını oluştura-

bilen, kendi yönetim ve denetim mekanizmalarını kurabilen, işletebilen, sağlam bireye vereceği koruyucu sağlık hizmeti ile hasta bireye vereceği bakım hizmetini kanıtla, dolayısıyla bilimsel verilere dayandırabilen, bu nedenle araştırma yapabilen, yapılan araştırmaları okuyup değerlendirebilen, ülkesindeki sağlık politikalarını geliştirebilen ve yanlış politikalara karşı koyabilen, yalnızca ülkesinde yaşayan değil tüm insanlığın yaşam hakkını savunabilen, özerk bir mesleğin mensubu olmalıdır.

Kaynaklar

Sabahattin Aydın: Benim Hemşirem. SB Diyalog Sayı 11, 2005

Aşık Nizami (Nizamettin Kayacan): 'Sine Gülü' ISBN. 975-95906-0-3

Mürşit Pınar: <http://www.saglikgov.tr/istatistikle>